

Kirkeministeriet

e-mail: km@km.dk

4. december 2006
Dokument nr.: 106145

Høringssvar vedrørende rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v. dateret november 2006.

Stiftsøvrigheden over Haderslev Stift har med interesse gennemgået ovennævnte rapport.

Stiftsøvrigheden finder at der er tale om en grundig rapport, med udmærkede overvejelser for og imod de forskellige anbefalinger.

Stiftsøvrigheden over Haderslev stift kan tilslutte sig alle udvalgets anbefalinger.

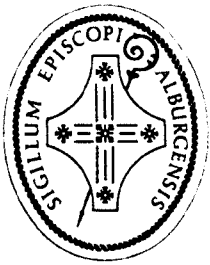
For så vidt angår rapportens punkt 6.4 om kollats, forudsætter stiftsøvrigheden at Kirkeministerens ansættelse af en allerede ordineret præst, i tilfælde hvor den stedlige biskop i indstillingen anfører at denne ikke vil kunne udfærdige kollats til den pågældende person, forudsætter Kirkeministerens afklaring af om en anden biskop vil påtage sig at føre et biskoppeligt tilsyn med vedkommende, jf. § 3 i lov nr. 79 af 3/3 1948, lov om adgang for biskopper til fritagelse i visse tilfælde for at føre tilsyn med en menighed og dennes præster.

Med venlig hilsen

biskop Niels Henrik Arendt

stiftamtmand Ninna Würtzen

Kopi t.o. til øvrige stifter

Dato: 14. december 2006

Dokument-nr. 109751
SLH/kbho

Kirkeministeriet (e-post)

Med henvisning til rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v. kan Aalborg Stiftsøvrighed tilslutte sig alle udvalgets anbefalinger.

Med venlig hilsen
Biskoppen over Aalborg Stift

Søren Lodberg Hvas

C: Øvrige stifter

Biskoppen over Roskilde Stift

Palæet, Stændertorvet 3 A – tlf. 4638 1920
4000 Roskilde, d. 18. december 2006

E-post kmros@km.dk
Telefax 4638 1947

Dokumentnr. 122545
/jh

Kirkeministeriet
(sendes elektronisk)

Med henvisning til rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v. skal jeg meddele, at jeg ikke har bemærkninger til det meget rosværdige initiativ.

Med venlig hilsen

Jan Lindhardt

Kopi til:
Øvrige stifter (e-post)

ÅRHUS STIFT
DALGAS AVENUE 46
8000 ÅRHUS C

Telefon 86 14 51 00
Telefax 86 14 55 21
www.aarhus.stift.dk
E-mail: kmaar@km.dk

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K

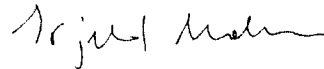
Den 18. december 2006
Dokument nr. 110776
Sagsbeh.: JMM/kt

(elektronisk til km@km.dk)

Høringssvar – rapport vedrørende gejstlige læresager (dokument nr. 293631)

Århus Bispe- og Stiftsøvrighed har ingen bemærkninger til ovennævnte rapport.

Med venlig hilsen

Peter Christensen

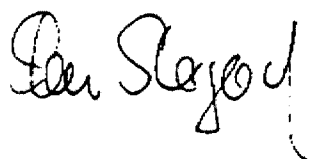
Kjeld Holm

Kirkeministeriet

E-post

Med henvisning til rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v. meddeles herved, at stiftsøvrigheden ikke har bemærkninger til udvalgets anbefalinger.

Med venlig hilsen

Steen Skovsgaard

Kopi:
Øvrige stifter

BISKOPPEN OVER KØBENHAVNS STIFT

Nørregade 11 . 1165 København K . Telefon 33 47 65 00

Den 19. december 2006
Dok. nr. 92198

Kirkeministeriet

(sendt pr. e-post: km@km.dk)

Stiftsøvrigheden ved København har ingen bemærkninger til rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v. dateret november 2006 og kan anbefale de stillede forslag.

p.s.v.

Erik Norman Svendsen

RIBE STIFT

Kirkeministeriet
e-mail

Korsbrødregade 7,
6760 Ribe.
Telefon 75 42 18 00
Telefax 76 88 56 35

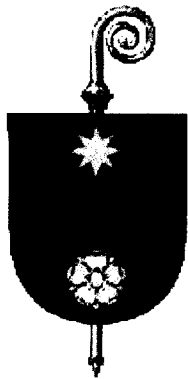
Dok.nr.: 92479
Sagsbeh.: Louis Dusgaard
Dato:19. december 2006

Høringssvar – rapport vedr. gejstlige læresager.

Ribe Stiftsøvrighed kan tilslutte sig udvalgets anbefalinger.

Med venlig hilsen

Louis Dusgaard

BISKOPPEN
OVER
VIBORG
STIFT

Viborg, den 29. december 2006
Dok.nr. 92744
BA/br

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K

Jeg har modtaget rapporten fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager til udtalelse.

Indledningsvis skal jeg gøre opmærksom på, at jeg hilser arbejdsgruppens rapport velkommen, idet der hermed er forelagt en procedure for, hvordan en gejstlig læresag skal startes op af den enkelte biskop. Jeg kan tilslutte mig arbejdsgruppens anbefalinger i så henseende, herunder forslaget om, at den enkelte biskop i tilfælde af læresager beråder sig med nogle af de øvrige biskopper.

Efter min opfattelse vil det være formålstjenlig i bestemmelserne tillige at indarbejde en mulighed for at en præst får mulighed for at begære en læresag rejst imod sig selv. En sådan bestemmelse vil sikre, at man ikke står tilbage med det indtryk, at en biskop undlader at rejse en læresag, for i stedet at iværksætte en sag om uegnet. Det forhold, at præsten kan rejse en læresag, kan evt. kombineres med en bestemmelse om betaling af omkostninger.

For så vidt angår menighedsrådsmedlemmer finder jeg det ulogisk, at afgørelsen om et menighedsrådsmedlems valgbarhed nu foreslås henlagt til stiftsøvrigheden. Således som stiftsøvrigheden er sammensat er der ikke krav om, at den statslige direktør skal være medlem af folkekirken. Det forekommer besynderligt, at stiftamtmanden skal være med til at træffe afgørelse om, hvorvidt et menighedsrådsmedlem har sat sig udenfor folkekirkens bekendelsesgrundlag. Spørgsmål om folkekirkens bekendelsesgrundlag varetages i det enkelte stift ikke af stiftsøvrigheden, men af bispeembedet.

Biskoppen har som præst og teolog den nødvendige teologiske kompetence til at behandle en sådan sag. For så vidt angår de juridiske og forvaltningsretlige kompetencer indebærer den omstændighed, at de enkelte bispeembeder har tilknyttet stiftskontorcheferne og juridiske medarbejdere i øvrigt, at biskoppens afgørelse kan træffes på et juridisk sagligt grundlag. I øvrigt stilles der ikke krav om at en statsdirektør skal være jurist.

Med hensyn til bispeeksamen kan jeg i det hele tilslutte mig arbejdsgruppens anbefalinger.

Med disse bemærkninger kan jeg tilslutte mig arbejdsgruppens rapport.

Med venlig hilsen

Karsten Nissen

Kopi: Øvrige biskopper

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K.

DERES REF.:

VOR REF.
3417 SE/dko

DATO:
22. december 2006

KIRKEMINISTERIET

02 JAN. 2007

Vedr.: Rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v.

Præsteforeningen har modtaget ovennævnte rapport. Hovedbestyrelsens har på sit sidste møde drøftet rapportens anbefalinger og skal indledningsvis bemærke, at erfaringsmaterialet vedrørende læresager og proceduren i den forbindelse er sparsomt. Erfaringerne fra Snedsted sagen synes, efter foreningens vurdering, ikke at give anledning til at ændre de eksisterende regler. For så vidt angår Taarbæk sagen er det foreningens opfattelse, at det ikke var reglerne om læresager, som var problemet, men derimod forskellige omstændigheder omkring sagen.

Til rapportens anbefalinger vil foreningen bemærke følgende:

Foreningen kan ikke tilslutte sig, at det alene er biskoppen, som bestemmer om en læresag kan rejses. Præsteforeningen finder, at en uddelegering af denne kompetence til biskopperne kan forrykke den nuværende sammenhæng mellem stat og kirke. Præsteforeningen vil i den forbindelse bemærke, at kirkeministeren efter de gældende regler står parlamentarisk til ansvar når en læresag rejses.

Rapporten foreslår videre, at biskoppen udpeger en arbejdsgruppe til at vurdere og indstille til biskoppen, om der skal rejses en læresag. Præsteforeningen stiller spørgsmålstejn ved den konstruktion. Dels kan det overvejes, om en sådan arbejdsgruppe kan arbejde frit og objektivt. Dels kan det overvejes, hvilken betydning og vægt arbejdsgruppens konklusioner har i forhold til præsterettens behandling af sagen. Skulle præsterettens afgørelse afvige fra arbejdsgruppens vurdering, vil det give anledning til tvivl om, hvilken afgørelse, der er den rigtige. Præsteforeningen kan derfor ikke anbefale at skubbe et ekstra bedømmelses led ind i en læresag. Et led som desuden forlænger tidshorizonten yderligere. Det kan ikke være ønskeligt for hverken præst, biskop eller sogn.

For så vidt angår præstens retssikkerhed, finder Præsteforeningen, at den ikke er tilstrækkeligt sikret, når det alene er biskoppen, som udpeger arbejdsgruppen. Det bemærkes, at præstens ansættelsesforhold under arbejdsgruppens behandling af sagen ikke nævnes. En eventuel fritstilling eller suspension vil muligvis lægge et pres på arbejdsgruppens vurdering af sagen.

Præsteforeningen skal i øvrigt bemærke, at en stiftsadministration kan føle sig bundet af biskoppens vurdering af en eventuel læresag. Det kan derfor være vanskeligt at forholde sig tilstrækkeligt

juridisk objektivt til sagen, hvorfor det kan overvejes, om ikke biskoppen i læresags spørgsmål bør få ekstern juridisk bistand, eventuelt fra Kirkeministeriet som ansættelsesmyndighed for præsten.

Det forudsættes, at præsten gøres bekendt med, at en arbejdsgruppe vil blive nedsat til at vurdere sagen med henblik på at rejse en læresag, og at sagen forinden har været belyst og drøftet i tjenstlige samtaler med præsten.

Præsteforeningen finder, at det er hensigtsmæssigt, at præsten selv kan rejse en læresag. Er der sået tvivl, om en præst er indenfor folkekirkens bekendelsesgrundlag, uden at biskoppen rejser en læresag, vil "diverse diskussionsfora" ikke kunne afklare det spørgsmål, jfr. Taarbæk sagen. I en sådan situation er det derfor hensigtsmæssigt, at præsten selv kan bede om en læresag.

Det kan desuden overvejes om grænsedragningen mellem præstens forkyndelsesfrihed, og biskoppens vurdering af tjensteforseelse i nogle sager kunne betyde, at den læremæssige side af præstens forkyndelsesfrihed behandles som en tjensteforseelse. I sådanne tilfælde bør præsten også kunne rejse en læresag.

For så vidt angår udpegningen af teologisk sagkyndige til præsteretten, er det afgørende for Præsteforeningen, at udpegningen sker på en måde, så der ikke kan rejses tvivl, om hverken teologiske kompetence eller bredde i gruppen af sagkyndige. Præsteforeningen finder det derfor afgørende, at listen over teologisk sagkyndige skal repræsentere et bredt udsnit af den teologiske sagkundskab i Danmark. For så vidt angår teologisk kompetence er det foreningens vurdering, at et højere niveau end kandidateksamen skal kunne dokumenteres. Kredsen af teologisk sagkyndige kan udover doktor- eller ph.d.-grad således også omfatte personer, der har lektorbedømmelse fra et universitet eller tilsvarende dokumenterbare teologiske kvalifikationer.

Rapporten anbefaler, at bispeeksamen samlet set skal være en egnethedsprøve, der skal vise om kandidaten – såvel kundskabsmæssigt som personligt – er egnet til at varetage et præsteembede. Præsteforeningen skal påpege, at der i lovgivningen er en række generelle betingelser, som skal være opfyldt, for at få ansættelse som præst. Nærværende rapportens forslag vedrørende bispeeksamen er ikke omfattet af disse betingelser. Bispeeksamen tjener derimod til, at det gejstlige tilsyn kan blive bekendt med præstens teologiske ståsted og kunnen og har således ikke en selvstændig betydning i forhold til præstens ansættelse.

Rapportens forslag medfører, den paradoksale situation, at en ansøger risikerer at blive "diskvalificeret", kandidateksamen og menighedsrådets indstilling til trods.

Det fremgår ikke af rapporten, om biskoppen skal begrunde, at en ansøger eventuelt ikke består bispeeksamen. Rapporten tager således ikke højde for, at der er tale om en meget ensidig afgørelse, som ikke giver ansøgeren og/eller menighedsrådet mulighed for at blive bekendt med begrundelse endsige mulighed for at anke afgørelsen. Det er ikke hensigtsmæssigt. Derudover kan biskoppen få en række problemer, når en bispeeksamen ikke består. Navnlige kan biskopperne risikere at blive klandret for at dumpe ansøgere med andet teologisk ståsted.

Præsteforeningen finder, at biskoppens gennemgang af ansøgningerne med menighedsrådet, giver tilstrækkelig mulighed for en drøftelse af og begrundelse for, hvorfor nogle ansøgere er mere kvalificerede end andre.

Præsteforeningen tager således afstand fra at tillægge bispeeksamen en selvstændig ansættelsesmæssig betydning.

Det fremgår af rapporten, at oplysninger om folkekirke præsters religiøse opfattelse ikke er omfattet af beskyttelseshensynet bag forvaltningslovens § 28 stk. 1. Præsteforeningen skal i den forbindelse understrege, at præstens private tro ikke er et læresags spørgsmål. Læresager vedrører, at præsten i forkyndelsen har tilsidesat den danske folkekirkes bekendelsesgrundlag.

Rapporten foreslår, at menighedsrådsmedlemmer, som har bragt sig i afgjort modsætning til folkekirken, kan miste valgbarhed. Præsteforeningen kan tilslutte sig anbefalingen. Det forudsættes dog, at kun de, som har stemmeret til menighedsrådet i det pågældende sogn, kan forelægge en sådan sag for stiftsøvrigheden.

Rapporten foreslår, at kirkefunktionærer ikke skal være valgbare til menighedsrådet i det pastorat, hvor de er ansat. Præsteforeningen kan tilslutte sig dette forslag, da sammenblandingen af arbejdsgiver og arbejdstager ikke er hensigtsmæssig.

Afslutningsvis er det foreningens overordnede vurdering, at der ikke er behov for en så omfattende ændring af de eksisterende regler, som rapporten lægger op til. De foreslåede ændringer skyder et tidskrævende led ind i en i forvejen langvarig proces. Et led som ikke synes at skabe større afklarethed omkring en læresag, men tværtimod vil give anledning til flere spørgsmål om afgørelsens rigtighed og biskoppens håndtering af sagen.

Med venlig hilsen

Signe Ettrup

Danmarks Provsteforening
Provst Leif Arffmann
Haraldsgade 10
7100 Vejle

Tlf   **75 82 31 39**
Fax   **75 84 07 09**
E-mail   **lar@km.dk**

---

6. december 2006

Kirkeministeriet

Provsteforeningen har modtaget rapport fra arbejdsgruppen vedr. justeringer i reglerne vedrørende gejstlige læresager og særlige krav om loyalitet til menighedsrådsmedlemmer og om eventuel fortabelse af valgbarhed m.v.

Provsteforeningens bestyrelse har drøftet rapporten, finder rapporten god og grundig og kan tilslutte sig dens konklusioner.

Venlig hilsen

P.p.v.

Leif Arffmann

Landsforeningen af Menighedsråd

Århus, den 27. november 2006
Vor ref.: 371.06/3903 EHU

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K

Rapport fra arbejdsgruppen om geistlige læresager m.v.

Under henvisning til ministeriets brev af 9. november kan det oplyses, at Landsforeningens bestyrelse har drøftet rapporten og kan tilslutte sig arbejdsgruppens anbefalinger, som de er beskrevet i ministeriets brev, bortset fra forslaget om, at det er den tilsynsførende biskop, der udpeger to andre tjenestegørende biskopper til medlemmer af undersøgelsesudvalget. Bestyrelsen finder, at disse to biskopper bør udpeges af bispekollegiet.

Med venlig hilsen

Inge Lise Pedersen
formand

Jens Gram
sekretariatschef

Kirkeministeriet
[fremsendes elektronisk]

14. december 2006

Høringssvar vedr. rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager.

Dansk Organist og Kantor Samfund (DOKS) har modtaget rapporten fra arbejdsgruppen vedr. gejstlige læresager til høring, og skal i den forbindelse bemærke følgende:

DOKS ønsker ikke at komme med bemærkninger til afsnittene om gejstlige læresager (kap. 3 – 5), om bispeeksamen (kap. 6) samt til spørgsmålet om særlige krav til menighedsrådsmedlemmer (kap. 7).

Derimod har foreningen bemærkninger til rapportens kapitel 8, herunder særligt om kirkefunktionærernes valgbarhed til menighedsrådet.

Forslaget om, at fjerne kirkefunktionærernes valgbarhed til menighedsrådet i det sogn, hvori de er ansat, baserer sig på en antagelse om, at kirkefunktionærens medlemskab af menighedsrådet i udpræget grad giver habilitetsproblemer. DOKS efterlyser i den forbindelse en grundig analyse af, at der er tale om et reelt problem, som kan begrunde at sådant indgreb i kirkefunktionærernes demokratiske rettigheder. Dette kunne eksempelvis gøres ved, at Kirkeministeriet gennemfører en undersøgelse af, i hvilket omfang der er konkrete eksempler på habilitetsproblemer hos menighedsrådsmedlemmer der samtidigt er ansat i sognet.

DOKS finder det betænkeligt hvis man laver indskrænkninger i vores medlemmers valgbarhed til menighedsrådene uden at man forinden dokumenterer nødvendigheden heraf. Indtil denne dokumentation foreligger, vil DOKS anbefale, at rapporten fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager ikke udmøntes i konkrete ændringer vedr. kirkefunktionærers valgbarhed.

Som anført i vort høringssvar vedr. betænkning om opgaver i sogn, provsti og stift er vi dog åbne overfor en regel om, "at hverken præst, kirkefunktionær eller andre med ansættelsesmæssig tilknytning til sognet eller provstiet kan vælges som formand, næstformand eller kontaktperson for menighedsrådet".

Med venlig hilsen
P. f. v.
Bjørn Arberg

**DANMARKS
KORDEGNEFORENING**

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K

Sekretariatet
Worsaaesgade 10, st.
7100 Vejle
dkf@kordegn.dk
Tlf. 75 84 11 19
Fax. 75 84 11 68
www.kordegn.dk

Den 22. november 2006

Høringssvar vedr. rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v.

Danmarks Kordegneforening har med interesse studeret ovennævnte rapport og vi glæder os over et grundigt arbejde, hvor emnerne er godt belyst.

Vi noterer, at arbejdsgruppen har fundet afbalancerede løsninger på de vanskelige problemstillinger og kan på den baggrund generelt støtte arbejdsgruppens forslag.

For Danmarks Kordegneforening som organisation har kapitel 8 naturligvis størst interesse. Principielt bør alle folkekirkemedlemmer være valgbare til et menighedsråd, men vi har også øje for, hvor vigtigt det er, at sognekirken ikke bliver personalets kirke, men netop folkets kirke. Kirkefunktionærernes indflydelse på sognets kirkeliv skal fungere i det daglige samspil mellem de ansatte og menighedsrådet, hvor der aldrig må herske tvivl om, at menighedsrådet har det endelige ansvar.

På den baggrund kan vi støtte princippet om, at kirkefunktionærer ikke er valgbare i ansættelsessognet.

Vi er dog betænkelige ved den praktiske udmøntning af forslaget, idet der ikke findes en entydig definition af begrebet kirkefunktionær. Det vil være nødvendigt med en klar definition for tabt valgbarhed, så der er taget højde for alle tænkelige situationer og skabt sikkerhed for, at der ikke vil forekomme latterlige og ulogiske situationer.

Vi deltager gerne i en drøftelse af spørgsmålet.

Med venlig hilsen

Richard Ammitzbøll
Formand

Til Kirkeministeriet

Vedr. høring af Rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v.

De af Danske Sømands- og Udlandskirker ansatte præster er nævnt i rapportens afsnit 5.6: Særligt om valgmenigheder og Danske Sømands- og Udlandskirker. Heraf fremgår, "at præster ikke er omfattet af den gældende lov, og vil som udgangspunkt heller ikke være omfattet af den foreslåede lov".

Arbejdsgruppen har den opfattelse, "at der under de nuværende omstændigheder ikke bør ske nogen ændring i forholdet mellem DSUK-præsterne og lov om domstolsbehandling af gejstlige læresager. Arbejdsgruppen har i den forbindelse bl.a. tillagt det betydning, at DSUK er en forening, oprettet på privatretligt grundlag." Endelig fremhæves det slutteligt, at såfremt DSUK-præsterne skulle inddrages under loven, forudsætter det, "at deres ansættelsesforhold i tilstrækkelig grad nærmer sig ansættelsesbetingelserne for folkekirkens sognepræster".

Hertil har bestyrelsen for Danske Sømands- og Udlandskirker følgende kommentarer:

1. Pt. er der forskel på præsterne fra tidl. "Dansk Sømandskirke i fremmede havne", eftersom sømandspræster har en kgl. stadfæstelse. Dvs. offentlig-retligt er sømandspræster også pt. at betragte som folkekirkepræster, og der arbejdes med at denne status omfatter alle de af DSUK ansatte og udsendte præster.

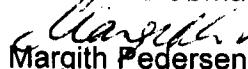
2. Der arbejdes pt. med at fastlægge det fremtidige gejstlige tilsyn ved biskopper i folkekirken. Her vil der snarest fremsendes indstilling til Kirkeministeriet.

3. I alle tilfælde skal præster som betingelse for ansættelse i Danske Sømands- og Udlandskirker – opfylde de samme betingelser som præster ansat i Folkekirken. Præsterne: aflæggelse af bispeeksamen forud for ordination og biskoppens meddelelse af kollats. I forhold til de på s. 26 nævnte betingelser, er det korrekt, at indstillingsbetingelserne varetages på en lidt anden vis, ikke mindst som følge af de store afstande, men i alle tilfælde udsendes ikke præster, som ikke er indstillet af den pågældende menighed gennem menighedsrådet.

Det er således Danske Sømands- og Udlandskirkers opfattelse, at de af organisationen ansatte og udsendte præster bør være omfattet af loven – på lige fod med de af Kirkeministeriet ansatte præster.

Frederiksberg, den 21. december 2006

På Danske Sømands- og Udlandskirkers vegne

Margith Pedersen
Generalsekretær

KIRKEMINISTERIET

12.12.2006

Danish Church Abroad / Danish Seamen's Church

FORENINGEN AF GRUNDTVIGSKE VALG - OG FRIMENIGHEDER

2006-12-28

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal
1015 København K.

Høringssvar
Rapport om gejstlige læresager m.m.

Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder tilslutter sig forlaget fra arbejdsgruppen vedr. lov om læresager. Specielt kap. 4 vedr. forberedelse og undersøgelse af en sag, inden der rejses en læresag, er en vigtig nyskabelse.

Afsnittet om de særlige forhold vedr. valgmenighedspræster og valgmenigheder er klart og grundigt.

Vedr. kirkefunktionærer finder vi det selvfølgelig, at en ansat ikke på engang kan være ansat og ansættende myndighed.

Loyalitetskravet til menighedsrådsmedlemmer har tidligere været gældende og vi ser det gerne genindført.

Kurt V. Andersen
Bestyrelsesformand.

Rasmus Paaske Larsen

Fra: Carsten Riis [CR@teo.au.dk]
Sendt: 2. januar 2007 09:09
Til: Rasmus Paaske Larsen
Cc: Jette Schønemann; Peter Widmann; Troels Nørager
Emne: Høringssvar ang. gejstlige læresager (dok.nr. 293631)

Kirkeministeriet
att. Rasmus Paaske Larsen

Høringssvar fra Det Teologiske Fakultet, Aarhus Universitet, ang. "Rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v."

Det Teologiske Fakultet skal hermed takke for at være inddraget i høringen og skal benytte lejligheden til at fremkomme med følgende korte kommentater. Af hensyn til tidsfristen for høringssvar fremsendes det i første omgang i form af denne mail. Der vil snarest herefter blive fremsendt papirudgave fra fakultetet.

Fakultetet har fundet det naturligt alene at forholde sig til de dele af arbejdsgruppens rapport, der direkte omtaler ansatte ved fakultetet eller potentielt inddrager dem.

1. Det forekommer, at en procedure med ad hoc-nedsatte rådgivende undersøgelsesudvalg vil åbne muligheden for en vis uensartet sagsforberedelse, som vil kunne imødekommes ved at have egentlige stående 'lærenævn' eller evt. et fælles 'lærenævn'. Disse kunne desuden tillægges en kompetence til at tage sager op af egen drift, så man undgår den situation, at alene biskoppen er lovlig initiativtager til at rejse sager.

2. Fakultetet skal desuden anføre, at det finder det rimeligt i gejstlige læresager, at akademiske ph.d.- og doktorgrader anerkendes som udtryk for teologisk sagkundskab, ligesom det fx også sker i de kirkelige efteruddannelsesinstitutioner. En persons formelle kompetencer, som de udtrykkes i det akademiske system, må naturligvis kombineres med vedkommendes realkompetencer inden for de pågældende område, men er ikke desto mindre udtryk for teologisk sagkundskab af en anerkendt og kvalitetssikret karat.

I forlængelse af regeringens beslutning om fordobling af optaget på de danske universiteters forskeruddannelser er der allerede ved at ske en vækst i antallet af teologiske ph.d.-studerende, og disse vil i de kommende år også få ansættelse i folkekirken. Dette betyder, at der vil ske en forøgelse af antallet af sognepræster med en ph.d.-grad, ligesom der tidligere har været en del sognepræster, der som del af deres teologiske studier i præstegårdene har forfattet disputatser. Fakultetet finder det naturligt, at denne teologiske sagkundskab anerkendes ved beskikkelse af teologisk sagkyndige.

Med venlig hilsen

Carsten Riis
dekan
Det Teologiske Fakultet
Aarhus Universitet
Taasingegade 3
8000 Århus C

tlf. 8942 2240
mail: cr@teo.au.dk

Kirkeministeriet
att. Rasmus Paaske Larsen
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K

DET TEOLOGISKE FAKULTET

DEKANEN

Carsten Riis

Dato: 3. januar 2007

Journalnr:

Direkte tlf: 8942 2236
E-post: cr@teo.au.dk

Afsenders CVR-nr:
41-82-66-14

Høringssvar fra Det Teologiske Fakultet, Aarhus Universitet, ang. "Rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v."

Det Teologiske Fakultet skal hermed takke for at være inddraget i høringen og skal benytte lejligheden til at fremkomme med følgende korte kommentarer. Af hensyn til tidsfristen for høringssvar fremsendes det i første omgang i form af denne mail. Der vil snarest herefter blive fremsendt papirudgave fra fakultetet.

Fakultetet har fundet det naturligt alene at forholde sig til de dele af arbejdsgruppens rapport, der direkte omtaler ansatte ved fakultetet eller potentielt inddrager dem.

1. Det forekommer, at en procedure med ad hoc-nedsatte rådgivende undersøgelsesudvalg vil åbne muligheden for en vis uensartet sagsforberedelse, som vil kunne imødekommes ved at have egentlige stående 'lærenævn' eller evt. et fælles 'lærenævn'. Disse kunne desuden tillægges en kompetence til at tage sager op af egen drift, så man undgår den situation, at alene biskoppen er lovlige initiativtager til at rejse sager.

2. Fakultetet skal desuden anføre, at det finder det rimeligt i gejstlige læresager, at akademiske ph.d.- og doktorgrader anerkendes som udtryk for teologisk sagkundskab, ligesom det fx også sker i de kirkelige efteruddannelsesinstitutioner. En persons formelle kompetencer, som de udtrykkes i det akademiske system, må naturligvis kombineres med vedkommendes realkompetencer inden for de pågældende område, men er ikke desto mindre udtryk for teologisk sagkundskab af en anerkendt og kvalitetssikret karat.

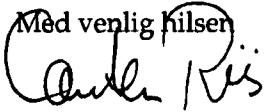
I forlængelse af regeringens beslutning om fordobling af optaget på de danske universiteters forskeruddannelser er der allerede ved at ske en vækst i antallet af teologiske ph.d.-studerende, og disse vil i de kommende år også få ansættelse i folkekirken. Dette betyder, at der vil ske en forøgelse af antallet af sognepræster med en ph.d.-grad, ligesom der tidligere har været en del sognepræster, der som del af deres teologiske studier i præ-

KIRKEMINISTERIET

05 JAN. 2007

Dekanen
Det Teologiske Fakultet
Aarhus Universitet
Bygning 443
Tåsingevej 3
8000 Århus C
Tlf: 8942 1111
Fax: 8613 0490
E-post: teo@au.dk
Web: www.au.dk/teo

stegårdene har forfattet disputatser. Fakultetet finder det naturligt, at denne teologiske sagkundskab anerkendes ved beskikkelse af teologisk sagkyndige.

Med venlig hilsen

Carsten Riis
dekan

DET TEOLOGISKE FAKULTET

DEKANEN

Fra: Niels Chr. Tolvang-Nielsen [nct@fak.teol.ku.dk]

Sendt: 2. januar 2007 10:16

Til: Kirkeministeriet

Emne: høring ang. gejstlige læresager

Kære Rasmus Paaske Larsen

Det Teologiske Fakultet ved Københavns Universitet har ingen bemærkninger til rapporten fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v. - november 2006. Jeg skal beklage, at høringssvaret først afsendes nu, da fakultetssekretariatet mellem jul og nytår har måttet afvikle restferie og pga. anden travlhed ikke nåede høringsfristen.

mvh

Niels Chr. Tolvang-Nielsen

Sekretariatschef

Aalborg, Fredag i ugen efter 2. søndag i Advent 15. december 2006

Kirkeministeriets departementschef
Frederiksholms Kanal 21
1220 KØBENHAVN K

Kære Jacob Heinsen!

Efter at have fået en kopi af "*Rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v. november 2006*" i hænde har jeg studeret den lidt nærmere og har på den baggrund taget mig den frihed at fremkomme med hosfølgende bemærkninger.

Med venlig hilsen

Henrik Christiansen
biskop emeritus, Aalborg

KIRKEMINISTERIET

18 DEC. 2006

Bemærkninger til Rapport fra arbejdsgruppen om gejstlige læresager m.v. november 2006 – udfærdiget af Henrik Christiansen, biskop emeritus, Aalborg

De emner, hvori bemærkningerne dissenterer fra Rapportens forslag, er understreget.

Kapitel 1

ad 1.1

5. afsnit:

Efter folkekirken kunne man anføre: ... betydning for såvel folkekirken som helhed som for den pågældende tjenestemand.

ad 1.2.1

Af hensyn til forståelsen og markeringen af folkekirkens karakter af kristent trossamfund i den kulturelle situation, hvori vi nu befinder os, forekommer det nødvendigt, at dette forhold – på ny - tages op til behandling. Behandlingen har resulteret i et afbalanceret forslag, der både bestemmer ansvaret for valgte medlemmer af menighedsrådet og fastholder en rimelig rummelighed, for så vidt angår medlemmer af folkekirken i øvrigt.

Kapitel 3

ad 3.1

Man kunne anføre, at der var tale om såvel undersøgende som dømmende provsteretter – siden 1972 udelukkende som undersøgende provsteretter.

ad 3.3

3. afsnit:

Jeg er betænkelig ved bemærkningen: "Det må antages ... at også personer med uddannelse, der ækvivalerer etc...", hvis den skal tjene som advokatur for, at de sagkyndige medlemmer ikke behøver at være kandidater i teologi eller have fået konfereret en teologisk kandidatgrad efter de ved universiteterne derom gældende bestemmelser.

Jeg foreslår derfor sætningen ændret til: .... også personer, der har fået konfereret en teologisk kandidatgrad efter de ved universiteterne gældende bestemmelser.

Udsagnet om, at ACs praksis ikke har belæg i "det formål, der ligger bag udpegelsen af teologisk sagkyndig" forekommer mig problematisk, idet det kan antages, at en akademiker, der har været gennem procedureerne i forbindelse med udarbejdelsen af større videnskabelige arbejder – alt andet lige – har tilsvarende bedre forudsætninger for at kunne orientere sig i teologiske sagsområder. Jeg anbefaler derfor, at dette punkt genovervejes, også fordi jeg skønner, at den aktuelle teologiske kandidateksamen ikke uden videre garanterer, at den pågældende kandidat har fornøden almen og alsidig indsigt i alle teologiens grunddiscipliner.

Kapitel 4

ad 4.1

Det forekommer mig i enhver henseende relevant og nødvendigt, at DL 2-17-17 løftes ud af "desvetudo-bortglemmelsen" og igen bliver gældende lov: at biskopperne *specielt* (jf. næste afsnit i disse bemærkninger) i læresager har pligt til at beråde sig med hinanden. Det er i pagt med klassisk kirkeret, endvidere med Confessio Augustana, artikel 28 (Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche, s. 123 linje 20ff., jf. det nedenfor s.6 anførte citat), og med Kirkeordinansen (5. stykke afd. a) samt med ortodoks luthersk embedsteologi (jf. fx Den Danske Kirkes Historie, bd. 4, s. 386ff.) og - som nævnt - Danske Lov.

Udøvelsen af læremyndigheden, potestas magisterii, er og har altid været bispeembedets centrale funktion.

Fra de nytestamentlige anvisninger – således især 1 Tim 6,20: "det depositum (den skat, således Bibelovs. 1992)), der er dig betroet", jf. 2 Tim 1,12.14 og Tit 1,9 - over den tidlige oldkirkelige udvikling af såvel trosbekendelsen (depositum fidei (Irenæus)) og tilsynsembedet (episkopæ) og frem gennem hele kirkehistorien og ikke mindst i den lutherske reformation har biskoppens (tilsynsembedets) grundlæggende opgave været og er at forkynde, drage omsorg for og værne om "den sunde lære" (fx Tit 1,9) og depositum fidei (trosbekendelsen) som menighedens, kirkens og kirkesamfundets grundvold.

Jf. herved Rituallet for bispevielse 1992: indledningskollekten samt de fire sidste læsninger (Ritualbogen s. 171f.) og bispeløftet (s. 173).

ad 4.2.2.

Jeg nærer principiel betænkelighed over for forslaget om "det rådgivende undersøgelsesudvalg", for hvilket jeg nedenfor har redegjort, idet jeg her først vil fremkomme med bemærkninger til det foreliggende forslag:

3. afsnit:

Forslag til ændring:

Om undersøgelsesudvalgets sammensætning bestemmes, at det skal rumme en jurist. Jeg foreslår en jurist, der er uafhængig af den kirkelige myndighedsstruktur (fx en advokat) og tillige er kyndig og forfaren i såvel kirkeret som forvaltnings- og tjenestemandret og i rimeligt omfang fortrolig med såvel kirkens funktioner som konditionerne for pastoralt arbejde.

Begrundelse:

Suppleringen foreslås med henblik på tilvejebringelse af optimale vilkår for en i alle henseender (formelt og materielt) korrekt og loyal procedure - fair trial, som det vist hedder på nudansk.

Jf. også det til 5.2 – 13. afsnit anførte.

5. afsnit:

a) Biskoppen bør være forpligtet til at høre (et af) de teologiske fakulteter.

b) (afsnittets sidste punktum) Jeg efterlyser en nærmere specifikation, også når det handler om at supplere med en eller flere lægpersoner (som det vel rettelig hedder): Hvorfor? Hvilke omstændigheder tilsiger en sådan disposition, og hvilken type lægpersoner er der tale om?

ad 4.2.4

Det kunne til yderligere opklaring af problematikken i den her omhandlede sammenhæng også understreges, at de for en præsteret verserende sager på ingen måde kan eller skal beskæftige sig med præstens tro (fides qua), som er sagen uvedkommende, men med præstens embedsudøvelse, specielt hvad angår den pastorale virksomheds overensstemmelse med folkekirkens bekendelsesgrundlag og liturgi (fides quae).

ad 4.2.5

Sidste afsnit:

Biskoppen bør klart tilkendegive, hvornår han/hun finder, at samtalen bevæger sig i retning af noget, der kunne munde ud i en tjenstlig samtale.

Præsten må tilsvarende være berettiget til at gøre opmærksom på, at han/hun skønner, at man er på vej ind i et tjenstligt forhold, og følgelig kunne kræve tilstedeværelse af en bisidder.

Det fremgår ikke, hvorvidt præsten kan gøre krav på at have både en juridisk kyndig og en teologisk kyndig bisidder, altså to (eller måske flere).

Af hensyn til præstens retsstilling og mulighed for at formulere sig entydigt og i det hele for samtalens lødighed er det af betydelig vægt, at både juridisk og teologisk bistand er til rådighed.

ad 4.2.6

Tredje afsnit:

Jeg efterlyser en nøjere beskrivelse af sammensætningen af bemeldte forum og specificering af dettes retsstilling, ligesom præstens retsstilling (fx retten til at have bisidder) i og over for forum (subsidiært fora) bør afklares.

Dersom sådanne specifikationer ikke er beskrevet i klar tekst, kunne en sådan institution skabe betydelige problemer, ja, selv blive en del af problemet.

Som nævnt ovenfor ønsker jeg her at ytre en grundlæggende betænkelighed over for denne del af arbejdsgruppens forslag:

Om proceduren gælder, at den i medfør af den offentlighed, der er forudsat gennem hele forløbet, vil være genstand for betydelig offentlig interesse og omtale, journalisters og advokaters indsigt og eventuelle kritik eller mistænkeliggørelse af undersøgelsens delforløb og konklusion.

Eksempelvis vil der være rig anledning for såvel medier som advokater til at spørge, hvorfor biskoppen har valgt just de to biskopper til det rådgivende undersøgelsesudvalg, og hvorfor ikke andre to. Kan der tænkes en forud aftalt samstemthed, en præjudicering? På samme måde kan der spørges om de tilforordnede teologisk kyndige - og så fremdeles med den øvrige procedure i undersøgelsesudvalget.

Den form for offentlighed vil formentlig kunne have betænkelige følger for en eventuel efterfølgende domstolsbehandling.

Endvidere: hvis den forudgående undersøgelse, der er foregået under offentlighedens bevågenhed og med mediers og advokaters kommentarer, resulterer i, at biskoppen opgiver at rejse sag, har man derved givet offentligheden indtryk af, at "der ikke er noget at komme efter" og dermed i virkeligheden carte blanche til videreførelse af de lærepunkter, som vedkommende præst er blevet kritiseret for.

Præstens udsagn vil derved i offentligheden fremstå som acceptable, ja, plausible, for der blev ikke rejst tiltale, og der blev ikke foretaget en retslig vurdering, og offentligheden har haft lejlighed til at stifte bekendtskab med divergerende opfattelser blandt undersøgelsesudvalgets medlemmer.

Endelig er spørgsmålet i forbindelse med en læresag ikke, hvilke opfattelser præsten er fremkommet med, for det skulle gerne foreligge udtømmende belyst i de dokumenter, der har dannet grundlag for anklagen, og af de samtaler, som biskoppen har ført med præsten.

Det afgørende spørgsmål er, hvorvidt den pågældende præsts opfattelse med rimelighed kan skønnes at kunne rummes inden for rammerne af en bred og rimelig fortolkning og anvendelse af det relevante bekendelsesgrundlag.

På baggrund af de anførte omstændigheder ville jeg anbefale, at arbejdsgruppen genovervejer forslaget - eventuelt under inddragelse af den analyse, som jeg hørte professor, dr. jur. Hans Gammeltoft-Hansen fremlægge 18. september 2006 i et foredrag på Aarhus Universitet i Selskabet for Kirkeret, hvori han plæderer for oprettelsen af et lærenævn, som han anser for at være "det mindst dårlige redskab" til vurdering af læresager.

Dersom arbejdsgruppen imidlertid måtte finde ikke at kunne arbejde videre med en lærenævns-model, ønsker jeg at fremlægge følgende forslag med tilhørende begrundelser:

Forslag:

Som hidtil skal forberedelse af og indstilling om domstolsbehandling af en læresag foretages af vedkommende biskop.

Biskoppen kan inddrage sådanne konsultationer, som findes fornødne, men skal være forpligtet til, forinden afgivelsen af sin indstilling til kirkeministeriet i et bispemøde til konsultation at fremlægge sin redegørelse for de omhandlede forhold og for sine overvejelser om mulige konsekvenser.

Biskoppens redegørelse skal foreligge skriftligt, og pågældende præst skal have haft lejlighed til at udtale sig skriftligt derom, inden forelæggelsen for biskopperne af såvel biskoppens redegørelse som præstens bemærkninger dertil. Et foreløbigt resultat af konsultationen kan blive, at biskopperne ønsker problematikken yderligere belyst efterfølgende som grundlag for stillingtagen.

Begrundelse:

En læresag drejer sig aldrig om blot en lokal konflikt, men angår det læregrundlag, den tradition (nemlig det fra apostlene overleverede vidnesbyrd om selve Evangeliet), hvorpå kirken bygger, lever og fungerer, særligt når det angår "articulus stantis et cadentis ecclesiae (*den artikel, hvormed kirken står og falder*) (udtryk skabt af Augustin og oftere anvendt af Luther).

I Luthers Schmalkaldiske Artikler hedder det: Secunda pars est de articulis, qui officium et opus Jesu Christi sive redemptionem nostram concernunt. – Hic primus et principalis articulus est. Quod Jesus Christus, Deus et Dominus noster, sit propter peccata nostra mortuus et propter iustitiam nostram resurrexit. ... De hoc articulo cedere aut aliquid contra illum largiri aut permittere nemo piorum potest, etiamsi coelum et terra ac omnia corruant. (Bekennnisschriften s. 415). (*Anden del er om de artikler, som angår Jesu Kristi embede og gerning eller vor frelse. Her er den første principale artikel: At Jesus Kristus, vor Gud og Herre, er død for vore synder og opstanden til vor retfærdighed. ... Intet gudfrygtigt menneske kan med hensyn til denne artikel give efter eller lade stå til, om så himlen og jorden og alt styrter sammen.*)

En læresag drejer sig om kirkens eksistensgrundlag og eksistentielle opgave, og ikke om en mere eller mindre væsentlig afgrænsning i en konkret sag af en bestemt præsts såkaldte forkyndelsesfrihed.

Læresagen handler om præsters *forkyndelsesforpligtelse*, nemlig til at forkynde og lære rent og purt i overensstemmelse med kirkens bekendelsesgrundlag.

En sag af den art anfægter ikke blot den enkelte sognemenighed og det enkelte stift, eller blot forholdet mellem præst og biskop, men den anfægter alle de til folkekirken hørende sognemenigheder.

Et angreb på læren er et angreb på den danske evangelisk-lutherske folkekirkes grundlag, jf. GL § 4.

En læresag drejer sig ikke alene om en præsts retsstilling, men i lige så høj grad om kirkens bekendelsesgrundlag og derfor også om, hvad man kunne kalde "kirkens retsstilling som evangelisk-luthersk trossamfund".

I forbindelse med fastsættelsen af proceduren for en læresag bør man derfor sikre ikke alene hensynet til præstens retsstilling, men også hensynet til hævningen af kirkens bekendelsesgrundlag og derved beskytte folkekirken identitet og selvforståelse som evangelisk-luthersk trossamfund.

Til underbygning af dette væsentlige element henviser jeg til Preben Espersens udtryk "Generalklausul" om GL § 4, se herom: Preben Espersen: Kirkeret, Almindelig del, 1993, siderne. 21,27,30,68.

Efter evangelisk-luthersk teori og praksis tilkommer det biskopperne at tage stilling til, hvorvidt der er konsensus om et lærespørgsmål, eller der foreligger alvorlig dissens i forhold til afgørende dele af bekendelsesgrundlaget (jf. CA art. XVIII (Bekendtnisschriften. s. 123 f.): *Proinde secundum evangelium seu, ut loquuntur, de iure divino, haec iurisdictio competit episcopis ut episcopis, hoc est his, quibus est commissum ministerium verbi et sacramentorum, remittere peccata, reicere doctrinam ab evangelio dissentientem, et impios, quorum nota est impietatem, excludere a communione ecclesiae, sine vi humana sed verbo. Hic necessario et iure divino debent eis ecclesiae praestare oboedientiam, iuxta illud: Qui vos audit, me audit. (Fremdeles tilkommer denne jurisdiktion i henhold til evangeliet eller, som de siger i henhold til guddommelig ret, biskopperne som biskopper, dvs. som dem, der har fået tjenesten med ordet og sakramenterne overdraget, at tilgive synder og at forkaste den lære, som afviger fra evangeliet, og at udelukke ugudelige, hvis ugudelighed er bekendt, fra kirkens fællesskab - uden menneskelig magt, men alene ved ordet. I denne sammenhæng skylder menighederne nødvendigvis og efter guddommelig ret at vise dem lydighed i overensstemmelse med hint (skriftord): Den som hører jer, hører mig (Luk 10,16).*

Jævnfør også DL 2-17-7 og 8

På den baggrund forekommer det mig både naturligt og nødvendigt, at biskopperne i et møde tager stilling til en påstand imod en præst for at tale og virke "imod den sunde" lære (Tit 1,9.13; 2,1.2.8)

I denne forbindelse vil jeg erindre om, at biskopperne ved flere lejligheder samlet har taget stilling til kirkelige lærespørgsmål, eksempelvis ved deres indstilling om Gudstjenesteordningen af 1992.

Vedkommende biskop må da – som anført i mit forslag - på baggrund af sin foreløbige behandling af sagen og sine overvejelser om det videre forløb forelægge sagen og sin hidtidige behandling deraf til konsultation i et møde af samtlige biskopper, der drøfter sagens aspekter, hvorefter det alene er vedkommende biskops pligt at afgøre, hvorvidt den pågældende sag skal prøves ved domstolsbehandling i henhold til bestemmelserne i den gældende lov om domstolsbehandling af gejstlige læresager.

Kapitel 5

ad 5.1

Tredje afsnit:

Lovteksten bør anvende lovens udtryk: præsteret/ bisperet i stedet for "de gejstlige domstole", eftersom den nuværende lov ikke anvender dette udtryk, men benævner retterne: præsteret, bisperet.

ad 5.2

I det fundamentale forhold mellem stat og kirke er afsnittene 5 og 6 eksemplarisk klare. Her er den klassiske (både Confessio Augustanas og ældre dansk kirkerets) skelnen mellem ius in sacris og ius circa sacra lagt til grund.

Afsnittene 11 og 12 (side 18): Overvejelserne i forbindelse med en eventuel diskussion om god og dårlig teologi finder jeg relevante for forståelsen af og respekten for intentionerne i lov om domstolsbehandling af gejstlige læresager.

Jeg er derfor også enig i afsnit 13s vurdering af at afvise den enkelte præsts ret til at kræve læresag rejst mod sig selv til renselse, ligesom jeg finder, at der under forberedelsen af en eventuel læresag er skabt fornøden sikkerhed for præsten til udførligt, indgående og udtømmende at argumentere for sine synspunkter. Den samme sikkerhed ser jeg indbygget i mit foranstående forslag.

I øvrigt vil jeg anføre den betænkelighed, at en præst, mod hvem der er rejst en tjenestemandssag, hvori der indgår elementer af lærespørgsmål, herefter ikke har mulighed for at få klagen prøvet ved en domstol for gejstlige læresager, hvilket forekommer mig at være en forringelse af præstens retsstilling set i forhold til situationen før vedtagelsen af loven om domstolsprøvelse af gejstlige læresager.

ad 5.4

I dette afsnit er jeg enig i, at et kvalificeret kendskab til folkekirkens liv og forhold - herunder burde man direkte nævne lære og liturgi - er et saglig kriterium i forbindelse med udpegningen af personer til grundlisten.

ad 5.6.

Tredje afsnit fra neden på side 24:

Mit spørgsmål er her: Hvad vil man så – bl.a. af hensyn til folkekirkens karakter af kristent trossamfund - gøre, hvis ingen af Rigets biskopper vil påtage sig tilsynet?

Det ville minde om den situation, der forelå, da man i folketinget vedtog "den mærkeligste lov, der nogensinde er givet om kirkens sager", som kirkeminister Thv. Povlsen udtrykte sig om den såkaldte "Vålse-Lov" af 9.3.1917, hvorved folketinget overdrog tilsynet med sognepræsten for Vaalse pastorat i Maribo Stift, Niels Peter Arboe Rasmussen til kirkeministeriet.

Om denne navnkundige sag med højesteretsdom af 9.5.1916 og efterfølgende dønninger om kollats, se fx Den Danske Kirkes Historie, bind 8, s. 108ff, (HR-dommen: s. 117f, "Vålse loven" s. 118f.

Det ville forekomme mig at være et fatalt tilbageskridt set i lyset af det her fremlagte forslag, der så eksemplarisk henlægger ius in sacris til biskopperne.

Kapitel 6

I enhver henseende er jeg tilfreds med den foreslåede re-kodificering af bispeeksamen. (Den er jo foreskrevet allerede i kirkeordinansen og stadfæstet i DL 2-3-2). Den er en vigtig del af det kirkelige tilsyn og kan oftere tjene som grundlag for biskoppens nære kontakt med den enkelte præst i stiftet, fordi den i praksis former eller bør forme sig som en omfattende og dybtgående samtale mellem kandidat og biskop.

Med mellemrum bør biskopperne internt tage udformningen af bispeeksamens indhold og gennemførelse op til eftersyn - også med henblik på en vis koordinering i retning af nogenlunde ensartet indhold og gennemførelse i landets stifter. Det skete fx i begyndelsen af 1980-erne.

ad 6.3.2.

Jeg anbefaler, at ansættelsesbrevet udstedes conditionaliter. Det forekommer mest praktisk og kan bidrage til at fremhæve bispeeksamen og det biskoppelige tilsyns væsentlige funktion i forbindelse med processen ved kaldelse til præsteembedet i folkekirken.

På baggrund af mine erfaringer vil jeg tilføje, at den grundige samtale, som biskoppen bør føre med enhver ansøger til præsteembeder i stiftet forinden den i § 10 i lov af 16.5.1990 om ansættelse i folkekirken (som ændret 1996) anordnede orientering af vedkommende menighedsråd, i sig selv er et vigtigt instrument til vurdering af en kandidats kirkelige egnethed, fordi biskoppen allerede derved skulle kunne blive opmærksom på faktorer, der kunne være problematiske henset til kandidatens eventuelle læremæssige ejendommeligheder, der siden kunne volde problemer.

ad 6.4.

På baggrund af den i mange år førte diskussion om kollatsens karakter og retsvirkning finder jeg rapportens redegørelse herom væsentlig.

Jeg husker herved, at idelige diskussioner (og konfrontationer) med skiftende kirkeministre og departementschefer om kollatsens eventuelle tilbagetagelse var en væsentlig del af bevæggrundene til lovforslaget om domstolsafgørelser i læresager, idet "man" fandt, at problemet dermed var endegyldigt løst.

I sagens anledning tillader jeg mig desuagtet til belysning af det forhold, at der dog stadig resterer en stillingtagen til visse problemer i forbindelse med tilbagetagelse af kollatsen, at henlede opmærksomheden på problemer, som er påpeget af fuldmægtig i Videnskabsministeriet, cand. jur. Anders Jørgensen i hans specialafhandling: Kirkelig læresagsbehandling i den danske folkekirke - i forbindelse med hans retsvidenskabelige eksamen ved København Universitet 2004. Jf. samme i Præsteforeningens Blad 2005, s. 595ff.

Anders Jørgensen har således (se afhandlingens s. 19) bl.a. peget på det problem, at en valgmenighedspræst ikke kan afskediges ved dom i præsteretten.

Man har derved afskåret folkekirken fra – som evangelisk-luthersk trossamfund – i det omhandlede tilfælde at få en præst, der vitterlig netop er præst i folkekirken, pådømt i et lærespørgsmål og dermed også eventuelt fradømme præsten adgang til at øve præstegerning i folkekirken.

AJ har ligeledes beskrevet den mulighed, at en indklaget præst frifindes i præsteretten, eller at sagen har måttet opgives af formelle eller processuelle årsager. Af hensyn til folkekirkens karakter af evangelisk-luthersk trossamfund, bør biskoppen desuagtet have mulighed for at tilbagekalde kollatsen for derved at markere tilsynsmyndighedens afstandtagen fra præstens lære.

Kapitel 7

Jeg kan tilslutte mig forslaget til bestemmelserne om den loyalitet, som medlemmer af menighedsrådet skal udvise over for den danske evangelisk-lutherske folkekirkens lære og liturgi, således at disse bestemmelser har retsvirkning med hensyn til valgbarhed til menighedsråd og dermed til et rådsmedlems forbliven i rådet. Hermed skulle sådanne for folkekirkens omdømme pinlige sager som fx "Ribersagen" for fremtiden kunne undgås, og Højesterets anmærkninger vedrørende den nuværende retstilstand være tilgodeset.

Kapitel 8

Idet jeg meget vel indser berettigelsen af de forvaltningsretlige betænkeligheder, som ligger til grund for forslaget om udelukkelse af kirkefunktionærers valgbarhed til menighedsrådet i den menighedsrådsreds, hvor de er ansat, tillader jeg mig dog at anbefale en genovervejelse af dette afsnit, der uanset det overordnet set juridisk berettigede i forslaget forekommer mig unødigt rigoristisk og derved - set i en bredere folkekirkelig sammenhæng - uhensigtsmæssigt.

I de allerfleste sognemenigheder indgår ansatte i folkekirken naturligt i sognemenighedens fællesskab. De opfatter ikke sig selv og opfattes ikke af menigheden som udefra kommende funktionærer, der skal yde en vis, nærmere defineret service, men som aktive medlemmer af menigheden og medansvarlige i det sognekirkelige arbejde i videre forstand - ofte med en omfattende engageret "frivillig" indsats i sognet til følge.

Særligt problematisk - især for en overvejende del af landsogdenes vedkommende - forekommer det mig, at også timelønsansatte skal være omfattet af de her omhandlede restriktioner.

Alternativt kunne jeg forelå, at man begrænsede fratagelsen af valgbarheden til en snævrere personkreds: de "klassiske" kirkebetjeningsfunktioner: tjenestemand- og tjenestemandslignende ansatte – eller (for fremtiden) heltidsansatte: kordegne, gravere og kirkebetjente (evt. organist).

Henrik Christiansen, biskop emeritus
Aalborg, 14. december 2006

Kirkeministeriet,
Frederiksholms Kanal 21,
Postboks 2123,
1015 København K.

Århus den 27. december 2006

**Høringssvar fra Menighedsfakultetet, Århus
angående "Rapport om gejstlige læresager m.m."**

Fra Menighedsfakultetet i Århus' side vil vi som teologisk forsknings- og uddannelsesinstitution, der bl.a. bidrager til uddannelsen af kommende præster i Folkekirken gennem at udbyde en internationalt anerkendt BA-uddannelse i teologi, hermed fremsætte høringssvar til den af Kirkeministeriet den 9. november 2006 til offentlig høring udsendte "Rapport om gejstlige læresager m.m.". Vi har tidligere i brev til Kirkeministeriet af 14. november 2006 udtrykt vor undren over, at vi som teologisk uddannelsesinstitution ikke er optaget på listen over institutioner, der officielt har modtaget rapporten til høring. Vi savner at få en saglig begrundelse herfor.

Overordnet vil vi anføre, at vi finder det klogt, at man i Folkekirken undlader at skabe et egentligt "lærenævn" efter norsk eller svensk forbillede, da det er vor opfattelse, at et sådant lærenævn let på en uhensigtsmæssig måde vil indskrænke friheden - både til højre og venstre - til fordel for den folkekirkelige "mainstream", uden alligevel at udgøre noget værn for bekendelsesforpligtelsen.

Vi vil endvidere støtte forslaget om at udvide antallet af teologiske sagkyndige fra to til tre, idet vi mener, at det vil gavne retssikkerheden.

Vedrørende grundlisten over teologisk sagkyndige vil vi gøre følgende synspunkter gældende:

- Da de netop er sagkyndige og ikke en art nævninge, vil det være vigtigt at sørge for, at de har teologisk tyngde. Det vil være med til at styrke deres autoritet i domstolen.
- Da der råder store teologiske spændinger i Den danske Folkekirkes præstestand, vil det være vigtigt at finde teologer, som er trænede i at kunne vurdere teologiske holdninger med rimelig distance til egne holdninger. Ud fra de her nævnte synspunkter finder vi det fornuftigt at fastholde den praksis, som Akademikernes Centralorganisation hidtil har fulgt med at holde sig til teologer, som har opnået en Ph.d.-grad, eller som på anden vis har dokumenteret teologisk indsigt og vurderingsevne i konkrete situationer.
- Da det efter rapportens forslag er biskopper, der rejser læresager og leder forundersøgelsen, hvad vi finder rimeligt i betragtning af deres tilsynsansvar, finder vi, at det til gengæld - af hensyn til retssikkerheden - må være sådan, at de ikke på nogen måde har indflydelse på udpegning af teologisk sagkyndige.
- Hvis de to universitetsfakulteter, som er konfessionelt neutrale, fortsat skal bedes om at bringe teologer i forslag som teologiske sagkyndige, forekommer det os rimeligt, at også Menighedsfakultetet i Århus og Dansk Bibel-Institut i København (der begge er forpligtet på folkekirkens bekendelsesgrundlag) får lejlighed til at gøre det. Et gejstligt lærenævn skal jo ikke virke i et konfessionsløst rum, men netop indenfor rammerne af den Danske Folkekirkes

Bekendelse. Af samme grund vil det være naturligt, at de folkekirkelige uddannelsesanstalter (Præstehøjskolen, Pastorseminarierne m.fl.) fortsat vil blive inddraget. Den Danske Præsteforenings hovedbestyrelse afspejler på udmærket vis bredden i den danske præstestand og bør derfor også have indflydelse.

- Vi finder det vigtigt, at grundlisten er offentlig. Derved undgår man unødvendig mystik.

Der bør være mulighed for at en læresag kan rejses af andre end den pågældende præsts biskop. Den situation kan forekomme, hvor en biskops teologiske holdninger nærmere bør undersøges. Der bør derfor være en bestemmelse om, at to af landets biskopper i fællesskab kan rejse en læresag mod en af deres bispekollegaer. Det vil hermed blive markeret, at også biskopper er underlagt den samme bekendelsesforpligtelse som præsterne.

Vi kan fuldt ud tilslutte os rapportens forslag angående ændring af lov om valg til menighedsråd.

For Menighedsfakultetet

Ingolf Hønoch Pedersen
Fakultetsleder

Kirkeministeriet,
Frederiksholms Kanal 21,
Postboks 2123,
1015 København K.

KIRKEMINISTERIET

U 2 JAN. 2007

Århus den 27. december 2006

**Høringssvar fra Menighedsfakultetet, Århus
angående "Rapport om gejstlige læresager m.m."**

Fra Menighedsfakultetet i Århus' side vil vi som teologisk forsknings- og uddannelsesinstitution, der bl.a. bidrager til uddannelsen af kommende præster i Folkekirken gennem at udbyde en internationalt anerkendt BA-uddannelse i teologi, hermed fremsætte høringssvar til den af Kirkeministeriet den 9. november 2006 til offentlig høring udsendte "Rapport om gejstlige læresager m.m.". Vi har tidligere i brev til Kirkeministeriet af 14. november 2006 udtrykt vor undren over, at vi som teologisk uddannelsesinstitution ikke er optaget på listen over institutioner, der officielt har modtaget rapporten til høring. Vi savner at få en saglig begrundelse herfor.

Overordnet vil vi anføre, at vi finder det klogt, at man i Folkekirken undlader at skabe et egentligt "lærenævn" efter norsk eller svensk forbillede, da det er vor opfattelse, at et sådant lærenævn let på en uhensigtsmæssig måde vil indskrænke friheden - både til højre og venstre - til fordel for den folkekirkelige "mainstream", uden alligevel at udgøre noget værn for bekendelsesforpligtelsen.

Vi vil endvidere støtte forslaget om at udvide antallet af teologiske sagkyndige fra to til tre, idet vi mener, at det vil gavne retssikkerheden.

Vedrørende grundlisten over teologisk sagkyndige vil vi gøre følgende synspunkter gældende:

- Da de netop er sagkyndige og ikke en art nævninge, vil det være vigtigt at sørge for, at de har teologisk tyngde. Det vil være med til at styrke deres autoritet i domstolen.

- Da der råder store teologiske spændinger i Den danske Folkekirkes præstestand, vil det være vigtigt at finde teologer, som er trænede i at kunne vurdere teologiske holdninger med rimelig distance til egne holdninger. Ud fra de her nævnte synspunkter finder vi det fornuftigt at fastholde den praksis, som Akademikernes Centralorganisation hidtil har fulgt med at holde sig til teologer, som har opnået en Ph.d.-grad, eller som på anden vis har dokumenteret teologisk indsigt og vurderingsevne i konkrete situationer.

- Da det efter rapportens forslag er biskopper, der rejser læresager og leder forundersøgelsen, hvad vi finder rimeligt i betragtning af deres tilsynsansvar, finder vi, at det til gengæld - af hensyn til retssikkerheden - må være sådan, at de ikke på nogen måde har indflydelse på udpegning af teologisk sagkyndige.

- Hvis de to universitetsfakulteter, som er konfessionelt neutrale, fortsat skal bedes om at bringe teologer i forslag som teologiske sagkyndige, forekommer det os rimeligt, at også Menighedsfakultetet i Århus og Dansk Bibel-Institut i København (der begge er forpligtet på folkekirkens bekendelsesgrundlag) får lejlighed til at gøre det. Et gejstligt lærenævn skal jo ikke virke i et konfessionsløst rum, men netop indenfor rammerne af den Danske Folkekirkes

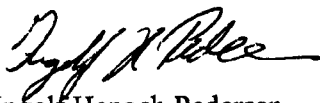
Bekendelse. Af samme grund vil det være naturligt, at de folkekirkelige uddannelsesanstalter (Præstehøjskolen, Pastorseminarierne m.fl.) fortsat vil blive inddraget. Den Danske Præsteforenings hovedbestyrelse afspejler på udmærket vis bredden i den danske præstestand og bør derfor også have indflydelse.

- Vi finder det vigtigt, at grundlisten er offentlig. Derved undgår man unødvendig mystik.

Der bør være mulighed for at en læresag kan rejses af andre end den pågældende præsts biskop. Den situation kan forekomme, hvor en biskops teologiske holdninger nærmere bør undersøges. Der bør derfor være en bestemmelse om, at to af landets biskopper i fællesskab kan rejse en læresag mod en af deres bispekollegaer. Det vil hermed blive markeret, at også biskopper er underlagt den samme bekendelsesforpligtelse som præsterne.

Vi kan fuldt ud tilslutte os rapportens forslag angående ændring af lov om valg til menighedsråd.

For Menighedsfakultetet

Ingolf H. Pedersen
Fakultetsleder